

BPK

č. 520 - O trestu za zabití novorozeněte (*De pena occisionis prolis*)

[Ačkoliv nebyl trest, který obsahuje následující nález, skutečně vykonán, přesto jej přísežní přikázali zaznamenat pro budoucí paměť.]

Jistá žena utopila po porodu své dítě na Starém Brně ve Svatce. Tento případ se následně dostal před brněnské přísežné s dotazem, jak má být dotyčná potrestána. Byla totiž dopadena bezprostředně po vraždě s usmrceným dítětem, takže bylo evidentní, že ho musela utopit sama. Stávající brněnští přísežní společně s těmi, kteří tento úřad zastávali již v loňském roce, se ve 24-členné (plné) radě vyjádřili k potrestání dopadené ženy, aniž by dospěli k jednotnému stanovisku. Někteří argumentovali tím, že dotyčnou ženu nelze potrestat z toho důvodu, že dítě, které porodila, je jejím majetkem, takže ho může třeba i zabit. K tomuto stanovisku se klonili i přísežní ze Starého Brna. Jiní tvrdili, že zmíněná žena by měla být potrestána nikoliv světským, ale církevním soudem, protože tak jako uzavření nebo rozluka manželství patří před církevní soud, tak před něj náleží i zabití dítěte. Žena by měla svou vinu vyznat při zpovědi a učinit pokání udělené jí zpovědníkem. Poslední zastávali názor, že taková „dábelská“ žena by měla být odsouzena k obzvláště bolestivému trestu, ne jako běžný vrah. Vždyť tak jako ona sama úmyslně připravila svému dítěti hrůznou smrt, měl by soud uvažovat o mimořádném trestu, který by si zasloužila tato „arcimordýřka“, když si dovolila zahubit to, co počala a porodila a co bylo součástí jejího života.

Poté, co byla prodiskutována uvedená trojice možností, se přísežní shodli na tom, že před vynesemím nálezu by mělo být zjištěno, zdali během, před i po činu byla žena příčetná nebo nikoliv. Pokud by lékaři a příslušní znalci shledali, že dotyčná není mentálně v pořádku, nebylo by možné ji potrestat, protože zákon praví: „*Kdo se vědomě dopustí trestného činu, ať je potrestán, činy páchané nevědomky trestány být nemají*“. A dále: „*Duševně nemocný nejedná vědomě, je proto považován za duchem nepřítomného*“. Trestný čin musí být spáchán úmyslně, pokud úmysl schází, netrestá se. Jiný zákon říká: „*Cokoliv se stane nebo řekne v návalu hněvu, se nepřičítá, pokud se neprokáže, že šlo o úmysl*“. To, co bylo řečeno o návalu hněvu, platí i o šílenství. Dále zákon praví: „*Jestliže dítě nebo pomatený člověk někoho zabije, nevztahuje se na ně Corneliův zákon; zatímco dítě se považuje za nezištné, u osoby šílené je trestnost vyloučena proto, že se jeho činy chápou jako nešťastná náhoda*“. Kdyby však byla dotyčná žena mentálně zdravá, má být potrestána, a to přísněji než obyčejný vrah,

neboť zákony uvádí: „*Všechny trestné činy spáchané na osobách blízkých (patronovi, jeho synovi, otci, manželovi, manželce aj.) mají být souzeny přísněji než činy spáchané na ostatních (cizích) lidech*“.

O trestu pro takovou ženu zákony výslovně praví toto: „*Kdyby někdo zabil některého z příbuzných v ascendentních, descendentních nebo pobočných liniích, nebo kdyby někdo někoho k takovému činu jen navedl, popřípadě kdyby někdo o něčem takovém byl jen věděl, aniž by byl v příbuzenském poměru k oběti, nechť je potrestán trestem za otcovraždu (parricidium). To znamená, že nemá býti sťat ani upálen, nýbrž nejprve do krve zbičován a následně zašit do koženého pytle se psem, kohoutem, hadem či opicí, poté naložen na máry tak, jak je obvyklé v dané lokalitě, a posléze vržen do vody a zanechán svému osudu. Kdo by zabil člověka stojícího mimo výše definované příbuzenské vazby, podléhá trestu za zabití (homicidium).*“

První část přísežných zastávala názor, že by dotyčná žena neměla být potrestána, protože dítě je její věcí a každý má právo nakládat se svou věcí podle svého uvážení. Tento názor je však nesprávný, protože nikdo nemůže svým jednáním zlepšit své postavení. Nikomu totiž nemůže ve svých důsledcích plynout prospěch z trestného činu. Je přeci dobře známo, že pachatel trestného činu svůj stav zhoršuje, neboť na něj i na jeho majetek dopadne trest. Také ten si nezlepšuje svůj stav, který daruje nedovoleně, neboť tímto darem páchá trestný čin. Proto zákony sice umožňují každému, aby svou věc užíval (*rem uti*), nikoliv však zničil (*rem abuti*).

Názor druhé skupiny přísežných, že by totiž žena měla svůj čin vyznat a podrobit se zpovědníkovu rozhřešení, neodpovídá římskému právu, které trest pro takovou ženu výslovně zmiňuje (viz výše). Není rozpor v tom, že vražda dítěte, stejně jako manželství, ačkoliv podléhají výhradně církevnímu soudu, byly až dosud trestány podle světského práva. Vždyť proto císař, jak je zřejmé z mnoha zákonů, přijímá rovněž spirituální moc, aby mohl ukládat světské tresty i těm, kteří hřeší v oblasti duchovní. Tento nález tedy obsahuje to, co je psáno jinde v zákonech. Pokud by tedy žena potratila do 40 dnů po početí, nechť je vypovězena. Kdyby totéž učinila v okamžiku, kdy je plod již živý, nechť je potrestána podle zákona Mojžíšova jako vrah. Kdyby snad nebylo použito žádného z výše uvedených trestů, má se aplikovat trest, který obsahuje následující nález (tj. zakopání za živa).